

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Fitxa identificativa visual per a la cartografia de seguiment de *Paysandisia archon* sobre garballons (*Chamaerops humilis*) a les illes Balears, 2013

La *Paysandisia archon* (Burmeister 1880) és una papallona de la família Castniidae, originària d'Amèrica del sud, la qual es va detectar a Mallorca al 2002. Ataca al garballó (*Chamaerops humilis*), que està classificat d'especial protecció (Cat. Bal.) (Decret 75/2005) i amb un nivell d'amenaça de "quasi amenaçat" encara que amb tendència a estable (<http://bioatles.caib.es>).

1. Descripció de la *Paysandisia archon*

Els ous són fusiformes (Fig. 1a).

Les erugues són de color blanc-rosades i amb llargues sedes en néixer, després de la primera muda (Fig. 1b). Comencen a menjar les fulles tendres i després penetren en el tronc i mengen l'ull, podent arribar a matar el garballó en el cas de menjar-se el meristema apical. S'embolica en un capoll que fabrica l'eruga amb les serradures i fibres de la palmera (Fig. 1c).

La crisàlide és de 45-60 mm de longitud (Fig. 1d).

L'imago és diürn de grans dimensions (8 cm. el mascle i de 9-10 cm. la femella) i amb gran dimorfisme sexual, de color marró clar i amb les ales posteriors de color vermell, negre i blanc (Fig. 1e). La femella té un llarg oviscapte retràctil per posar els ous dins les fulles joves de la palmera abans que s'obrin les fulles.

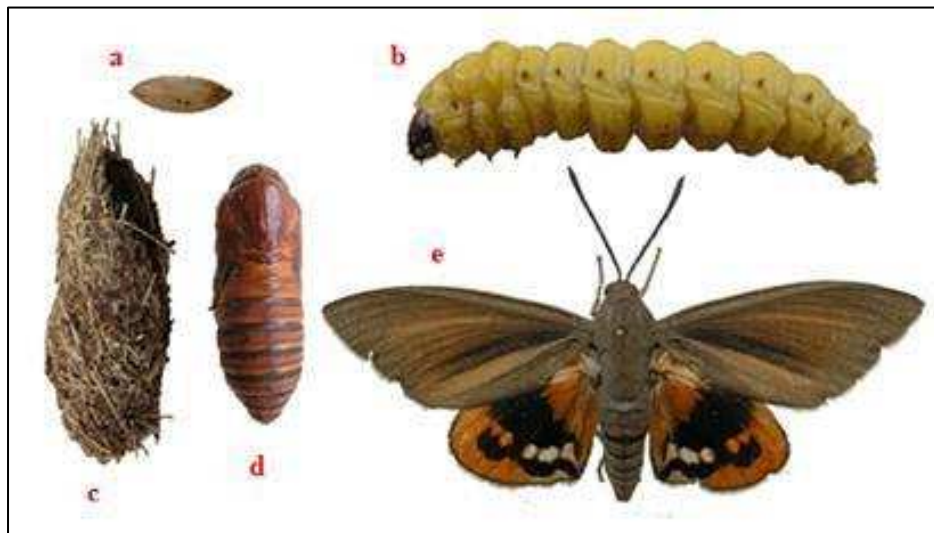

Fig. 1a. Ou. Fig. 1b. Eruga. Fig. 1c. Capoll. Fig. 1d. Crisàlide i Fig. 1e. Imago

2. Danys causats als Garballons.

Els símptomes s'aprecien en les diferents parts de la planta de diferent manera. En els fulls apareixen orificis a la mateixa altura del full (Fig. 2a), en sortir i desplegar aquesta, des de l'interior de l'estípit. Anteriorment, l'eruga va estar menjant aquesta part del full, quan estava ben protegida per la ubicació del full a l'interior.

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educatió Ambiental i Canvi Climàtic

A la part exterior de la corona del garballó, s'aprecien deposicions de serradís i melassa. El serradís indica que hi ha erugues menjant per dins i que genera per deposicions, el serradís (Fig. 2b).

Si tota la part inferior d'una palma està atacada, aquesta se seca i surt fàcilment tirant d'ella, amb la seva base arrossegada i restes de serradís (Fig. 2c).

En cas de què sigui menjat l'únic meristema apical del garballó, condueix a la mort de tota la planta (Fig. 2d). En ocasions es genera un rebrot lateral de l'estípit principal torçant i generant una desviació de l'eix del tronc (Fig. 2e).

Fig. 2: Danys per *Paysandisia archon* sobre *Chamaerops humilis*. a: Danys a fulla; b: Danys a corona amb secreció de serradís; c: Palma menjada, seca i amb serradís a la seva base; d: Garballó mort; e: Garballó amb rebrot lateral i apical després de l'atac.

Més informació a: